

Jaarverslag
2022

Voorwoord

Hierbij treft u het jaarverslag aan over 2022. Een jaar met ingrijpende gebeurtenissen, met grote zorgen, maar ook bijzondere zegeningen. De coronapandemie ging ook in de landen waar we werkzaam zijn naar de achtergrond. De dankbaarheid hiervoor werd vrijwel direct overschaduwd door de oorlog in Oekraïne met alle gevolgen van dien. Een oorlog die al zoveel slachtoffers eiste, waardoor zoveel mensenlevens geraakt werden en er fysieke en/of psychische schade geleden werd. Onze gedachten zijn bij al die mensen die voor het leven getekend zijn.

Het brute oorlogsgeweld heeft in dit verslagjaar heel veel gevraagd van de partners in Oekraïne waarmee we samenwerken en ons verbonden weten. Behoeften aan hulp kregen soms in een paar dagen tijd een geheel andere inhoud. Flexibiliteit en veerkracht werden op de proef gesteld, zowel van de partners alsook van onze medewerkers op kantoor.

Niet alleen de nood in Oekraïne vroeg onze aandacht. Ook Moldavië werd indirect betrokken bij deze oorlogssituatie. Veel vluchtelingen zochten een veilig heenkomen in dit armste land van Europa. Met alle zorgen van dien! Als laatste noem ik Armenië. De al zo lang sluimerende conflictsituatie met Azerbeidzjan laaide diverse keren op.

Financieel sloten we dit verslagjaar af met het hoogste bedrag aan inkomsten in onze bestaansgeschiedenis, te weten € 6.400.000. Hiervan is ruim € 3.100.000 via het noodfonds Oekraïne binnengekomen. Dit enorme bedrag werd mede gerealiseerd door de professionele samenwerking met zes andere organisaties binnen het landelijke Christelijk Noodhulpcluster. Met dankbaarheid kunnen we stellen dat daarnaast ook de reguliere giften zijn toegenomen. Dit maakt stil en verwonderd.

Deze financiële middelen stellen ons in staat nog meer inhoud te geven aan onze kernwaarden: toegewijd, ondernemend en verbindend!

Terugkijkend op het jaar 2022 komen de woorden van de Heere Jezus bij mij op:

6. U zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen;

pas op, wordt niet verschrikt, want al die dingen moeten gebeuren,

maar het is nog niet het einde.

13. Maar wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden.

Mattheüs 24: 6 en 13

De Heere regeert! Bij al het leed op deze aarde mogen we weten dat Zijn Koninkrijk komt, waarop gerechtigheid wonen zal! Dat brengt dan tot slot tot de persoonlijke vraag: is dat Koninkrijk ook uw en mijn verwachting? Dan zijn we werkelijk veilig, in welke omstandigheden we ook verkeren. Dat geeft vertrouwen, ook voor 2023!

Marc Holleman

Voorzitter

In het kort

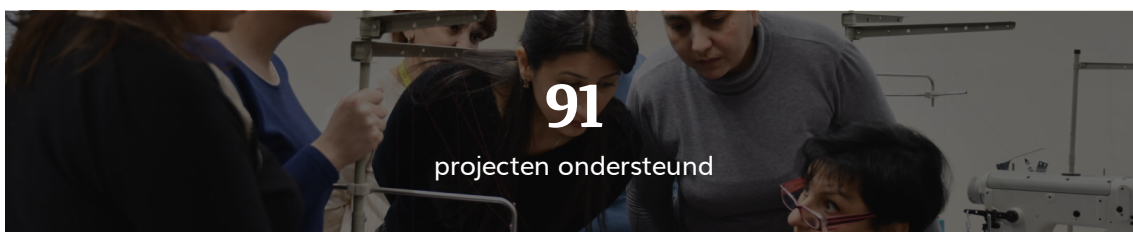
Totale inkomsten

€ 6.434.273

Werkzaam in

6

landen

2.177

mensen ondersteund met
werk en inkomen

89.366

mensen ontvingen
maatschappelijke zorg

Hoofdstuk 1: Ontwikkeling naar zelfredzaamheid

1.1 Visie, missie en kernwaarden

De naam van de organisatie is gebaseerd op de geschiedenis uit de Bijbel die we lezen in Handelingen 16:9-10. Paulus kreeg 's nachts een visioen te zien: er stond een Macedonische man, die hem dringend vroeg: Kom over naar Macedonië en help ons! Nadat Paulus dit visioen gezien had, luisterde hij naar deze oproep, omdat hij wist dat God hem geroepen had aan de Macedoniërs het Evangelie te verkondigen.

'Geroepen om te dienen' is de slogan die de missie en christelijke roeping van de organisatie samenvat.

Visie

In deze gebroken wereld weten we ons vanuit de Bijbel geroepen om te dienen. God vraagt ons óm te zien naar de naasten die in kwetsbare omstandigheden leven.

Missie

Samen met lokale partnerorganisaties helpen wij onze naasten die in armoede leven om zich te ontwikkelen en een waardig bestaan te leiden. Daarbij hebben wij oog voor alle aspecten van het mens-zijn.

Kernboodschap

Mensen in kwetsbare omstandigheden een hoopvolle toekomst geven.

Kernwaarden

Vanuit onze visie en missie werken we vanuit de volgende kernwaarden:

Toegewijd

We werken met aandacht, zorg en hart in Gods Koninkrijk. We werken vanuit verantwoordelijkheidsbesef en gepassioneerde betrokkenheid op elkaar, de partners en de vrijwilligers. We zijn mensgericht en zijn gecommitteerd aan het afgesproken resultaat.

Ondernemend

Een ondernemende houding betekent dat we zaken aanpakken en verbeteren. Voortdurend nemen we initiatief, kijken we wat beter kan en hoe dat kan. We zien kansen voor efficiënter werken en verbetering, en zetten deze kansen om in acties. Ook stimuleren we onze partners om kansen te zien voor organisatieontwikkeling om zo de impact van de hulp te vergroten. Door te werken aan ondernemerschap in de projecten werken we aan eigenaarschap.

Verbindend

Vanuit onze geschiedenis hebben we een sterke geestelijke verbondenheid met christenen en kerken die geleden hebben en nog lijden onder de gevolgen van het communisme.

We willen persoonlijke verbindingen tot stand brengen tussen mensen, onze partners, generaties, kerken, christelijke organisaties en bedrijven, zowel in binnen- als buitenland. Samenwerking met christelijke organisaties in Nederland is belangrijk voor meer impact van de hulpverlening.

1.2 Strategie

Kom over en help wil kwetsbare naasten helpen zich te ontwikkelen en hun zelfredzaamheid vergroten. De middelen die we daarvoor inzetten, zijn: educatie, inkomstengenererende activiteiten en maatschappelijke zorg. Hierin werken wij nauw samen met overheden, christelijke organisaties (ngo's), kerken en bedrijven, zowel in Nederland als in de landen waar we werken.

Ons werkgebied bevindt zich in de (ex-)communistische landen Albanië, Armenië, Georgië, Moldavië, Oekraïne en Oezbekistan.

1.3 Koersuitspraken

Vanuit de strategie richten we ons vanaf 2020 op de aandachtsgebieden educatie, inkomstengenererende activiteiten en maatschappelijke zorg.

Daarbij richten we ons op de volgende koersuitspraken:

- 'Ontwikkeling naar zelfredzaamheid' wordt de focus van Kom over en help, zowel in projecten als naar partners toe en qua budget.
- Kom over en help blijft samenwerken met lokale partners in de landen waar we nu werken, maar eventuele uitbreiding naar andere landen gaan we niet uit de weg. Kom over en help werkt in (ex-)communistische landen in Oost-Europa en Eurazië en blijft samenwerken met christelijke partners (kerken, niet-gouvernementele organisaties, bedrijven) die Bijbelse normen en waarden hanteren.
- De samenwerking met andere organisaties in Nederland wordt geïntensiveerd om de missie voor de lange termijn waar te maken.

Door de ontstane situatie in Oekraïne hebben wij ons in 2022 gebogen over de plek van noodhulp in onze strategie. Besluitvorming hierover vindt plaats in 2023.

Hoofdstuk 2: Programma's en projecten

2.1 Ontwikkeling naar zelfredzaamheid

Om de kwetsbare naaste te helpen ontwikkelen naar zelfredzaamheid, maakt Kom over en help gebruik van drie interventiestrategieën, namelijk educatie, inkomstengenererende activiteiten en maatschappelijke zorg. Beleidsbeïnvloeding en maatschappijopbouw zijn integrale onderdelen van deze interventiestrategieën.

Educatie

Educatie is een overkoepelende term en bestaat uit onderwijs, vorming en opvoeding. Het omvat een verscheidenheid aan activiteiten gericht op de emotionele, geestelijke, cognitieve en psychologische ontwikkeling van mensen. Kom over en help richt zich op het ondersteunen en bevorderen van educatie, zowel binnen scholen (formele educatie) als bij buitenschoolse activiteiten (informele educatie). In formele zin beogen we de toegang tot en de voltooiing van opleidingen voor kinderen, jongeren en volwassenen op reguliere onderwijsinstellingen. In informele zin zijn we gericht op het ontwikkelen en verbeteren van sociale vaardigheden, sociale interactie, houding en gedrag.

Inkomstengenererende activiteiten

Inkomstengenererende activiteiten omvatten alle activiteiten die ondernomen worden door een individu of organisatie met het doel inkomsten te genereren, om zo in het eigen (levens)onderhoud te kunnen voorzien. Mogelijke activiteiten zijn het verstrekken van giften, leningen of microkredieten, het geven van trainingen over businessplannen of financieel beheer en het aanbieden van vakopleidingen. Kom over en help richt zich op het organiseren van inkomstengenererende activiteiten om zodoende de kwetsbare naaste te helpen ontwikkelen naar zelfredzaamheid.

Maatschappelijke zorg

Maatschappelijke zorg omvat allerlei vormen van verzorging en praktische hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen die extra ondersteuning nodig hebben vanwege hun leeftijd, beperking of omstandigheden. De zorg kan bestaan uit fysieke, emotionele of sociale ondersteuning en kan zowel tijdelijk als langdurig van aard zijn. Zo varieert het van het verstrekken van medicijnen en het geven van onderdak tot het bieden van een luisterend oor en het creëren van een netwerk.

Werkwijze

De projecten die Kom over en help ondersteunt, worden geselecteerd met behulp van een beoordelingsformulier. Criteria zijn onder andere de bijdrage aan ontwikkeling naar zelfredzaamheid en de aansluiting bij een of meerdere interventiestrategieën. Projectvoorstellen die voldoen aan de criteria en passen binnen het budget, worden opgenomen in de (meerjaren)begroting van Kom over en help. Gedurende de projectperiode vraagt Kom over en help haar partners om de projectresultaten te monitoren en daarover periodiek verslag uit te brengen, evenals over de bestedingen van de beschikbaar gestelde budgetten. Elk project wordt afgesloten met een uitgebreide evaluatie.

Kom over en help werkt samen met dertig verschillende partnerorganisaties in zes landen. Aangezien elke partnerorganisatie uniek is, verschilt de manier van samenwerken per partnerorganisatie. De manier van samenwerken wordt gedifferentieerd toegepast, waarbij de kernwaarden toegewijd, ondernemend en verbindend centraal staan.

In 2022 werden we geconfronteerd met een grote humanitaire ramp in Oekraïne, een land waar Kom over en help al meer dan 30 jaar actief is. In samenwerking met onze partnerorganisaties is vervolgens noodhulp verleend aan de slachtoffers. In verband hiermee is nagedacht over de plaats van noodhulp binnen onze strategie en hebben we beleid ontwikkeld, dat in 2023 wordt vastgesteld.

Projectuitgaven per land en per interventiestrategie (€)

	Educatie	Inkomstgenererende activiteiten	Maatschappelijke zorg	Totaal
Albanië	29.556	125.416	49.838	204.810
Armenië	30.589	138.929	29.750	199.268
Georgië	102.215	0	52.350	154.565
Moldavië	886.011	0	320.459	1.206.470
Oekraïne	637.276	10.000	1.473.280	2.120.556
Oezbekistan	88.500	0	0	88.500
Totaal	1.774.147	274.345	1.925.677	3.974.169

Opmerking: In dit overzicht zijn ook de uitgaven voor noodhulp in Oekraïne en Moldavië opgenomen. In 2022 is in totaal € 1.994.199 uitgegeven aan noodhulp.

2.2 Educatie

Onder de interventiestrategie Educatie vallen verschillende projecten gericht op het ondersteunen en bevorderen van onderwijs, vorming en opvoeding van kinderen, jongeren én volwassenen. Een groot deel van deze projecten bestaat uit dagopvangcentra, waar kinderen huiswerkbegeleiding, Bijbelonderwijs, een warme maaltijd en psychosociale ondersteuning krijgen. De sociale vaardigheden van duizenden kinderen en jongeren in alle zes de landen waar Kom over en help werkt, zijn daardoor verbeterd en hun gedrag ten opzichte van andere kinderen is positief veranderd. In Oezbekistan worden bijvoorbeeld sport- en spelactiviteiten ingezet om kwetsbare jongeren te helpen ontwikkelen op fysiek én mentaal vlak. Daardoor verbetert hun (mentale) gezondheid en leren ze vaardigheden die van belang zijn voor hun toekomst. Bovendien horen ze tijdens deze activiteiten over het Evangelie.

In Oekraïne en Albanië worden verschillende rehabilitatiecentra voor mensen met een verslaving ondersteund. Ook na het uitbreken van de oorlog in Oekraïne, heeft het werk in de rehabilitatiecentra grotendeels doorgang kunnen vinden. Door de begeleiding die deze mannen en vrouwen in de centra krijgen, zijn zij in staat om weer een zelfstandig leven op te bouwen in de maatschappij, zónder verslaving. Ook in de opvanghuizen voor (jonge) moeders met kinderen wordt toegewerkt naar zelfredzaamheid. Zij volgen, naast de dagelijkse zorg en ondersteuning die ze ontvangen, ouderschapstrainingen en ze doen praktische vaardigheden op, zoals koken en omgaan met geld. Verschillenden van hen wonen inmiddels zelfstandig, anderen vervolgen het traject in het centrum.

In Armenië hebben acht vrouwen een naaicursus kunnen volgen. Als gevolg van de cursus zijn zij bekwame en deskundige specialisten geworden die, met de nieuw opgedane kennis en vaardigheden, in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien.

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne moest de verspreiding van het educatieve tijdschrift voor kinderen 'Noahs Ark' gewijzigd worden. Desondanks kon de oplage met 20.000 exemplaren verhoogd worden, omdat Oekraïense kinderen meer dan ooit behoefte hadden aan afleiding en psychologische thema's voor de verwerking van gevolgen van de oorlog. Meer dan 60.000 kinderen ontvingen het tijdschrift, met daarin allerlei leerzame verhalen, tips en creatieve opdrachten om te leren omgaan met de situatie. Voor zowel volwassenen als kinderen is het tijdschrift een rijke bron van informatie geworden.

In 2022 heeft Kom over en help 36 projecten ondersteund binnen de interventiestrategie Educatie en zijn in totaal 76.105 mensen geholpen.

Aantal mensen geholpen op het gebied van educatie

	Indicator	Realisatie
Albanië	1.260	1.464
Armenië	423	209
Georgië	145	194
Moldavië	3.388	3.291
Oekraïne	48.644	70.022
Oezbekistan	780	925
Totaal	54.640	76.105

2.3 Inkomstengenererende activiteiten

Binnen de interventiestrategie Inkomstengenererende activiteiten worden projecten ondersteund met het doel om individuen, families en gemeenschappen te helpen ontwikkelen naar zelfredzaamheid.

Door de aanschaf van landbouwmachines heeft een Armeense dorpsgemeenschap braakliggend land kunnen bewerken. 60 hectare landbouwgrond kon daardoor gereed gemaakt worden voor het aankomende zaaizeizoen. Naast werkgelegenheid levert dat ook inkomsten op voor tientallen gezinnen. Ook de sociale en economische situatie van lokale gemeenschappen in de Albanese regio's Tropojë en Korçë is verbeterd. Ondernemende boeren en dienstverleners uit de toeristische sector werken samen en verhogen hun inkomsten door meer toegang tot elkaars diensten en producten.

De eerste vruchten van de kiwifarm in Albanië zijn in het verslagjaar geplukt. Dit is het begin van een inkomstengenererende boomgaard. Het grootste deel van het werk is afgerond. Nu is het belangrijk dat de bomen productief worden en de kiwi's op de markt gebracht worden. Het doel is om met deze inkomsten het bestaande centrum voor kinderen met een beperking te ondersteunen.

In Georgië is, in samenwerking met World Partners en een lokale partnerorganisatie, begonnen met het opzetten van een varkensbedrijf. Het bedrijf beoogt een blijvend effect te hebben op de gemeenschap door het verbeteren van werkgelegenheid en lokaal ondernemerschap, terwijl ook gezinnen worden versterkt met een duurzaam inkomen. Tegelijk genereert het inkomsten voor kerkelijke activiteiten en sociale projecten in de regio.

In 2022 heeft Kom over en help 12 projecten ondersteund binnen de interventiestrategie Inkomstengenerende activiteiten. Daarmee zijn in totaal 2.177 mensen geholpen.

Aantal mensen geholpen op het gebied van inkomstengenerende activiteiten

	Indicator	Realisatie
Albanië	954	1.175
Armenië	928	941
Georgië	3	8
Moldavië	0	0
Oekraïne	100	50
Oezbekistan	3	3
Totaal	1.988	2.177

2.4 Maatschappelijke zorg

De interventiestrategie Maatschappelijke zorg omvat allerlei projecten gericht op de meest kwetsbaren in de samenleving. Door het ontbreken van een sociaal vangnet, zijn veel van hen op zichzelf aangewezen. Hoewel maatschappelijke zorg lang niet altijd een oplossing is voor de complexe problemen waar deze mensen mee te maken hebben, maakt het wel degelijk verschil. (Sociaal) isolement wordt doorbroken, honger wordt gestild en acute gezondheidsproblemen worden verholpen door het verstrekken van medicijnen en de juiste zorg.

Gratis vervoer geeft ouderen in Moldavië toegang tot gezondheidszorg. De (thuis)zorg en aandacht die zij ontvangen, verbetert hun fysieke én mentale gezondheid. In Albanië krijgen kinderen met een beperking spraakles en ergotherapie, waardoor zij hun vaardigheden kunnen verbeteren.

Honderden gezinnen in Georgië, Armenië en Albanië ontvangen voedsel- en zorgpakketten om te voorzien in hun dagelijkse levensbehoeften. Velen van hen worden in contact gebracht met sociaal en kerkelijk werkers, waardoor ze opgenomen worden in een netwerk en bijvoorbeeld geholpen worden met het aanvragen van subsidie of identiteitsbewijzen. De bezoeken van sociaal werkers en vrijwilligers zijn voor veel gezinnen een baken van licht en een bron van hoop.

Vanuit het noodfonds, opgericht na de Russische inval in Oekraïne in februari, worden veel noodhulpprojecten in zowel Moldavië als Oekraïne ondersteund. Duizenden vluchtelingen zijn opgevangen in kerken en andere beschikbare ruimtes van partnerorganisaties. Zij worden voorzien van voedsel, kleding en andere benodigdheden. Dankzij voedseltransporten vanuit het westen naar het oosten van Oekraïne, werden meer dan 45.000 mensen van dagelijks eten voorzien.

Speciale zorg wordt besteed aan kinderen die moesten vluchten en vrouwen die afscheid moesten nemen van hun mannen en zonen. Ook is er aandacht voor de psychosociale gezondheid van Oekraïners. Honderden mensen, zowel volwassenen als kinderen, volgen online sessies gericht op traumaverwerking en het verbeteren van hun mentale gezondheid.

In totaal heeft Kom over en help in 2022 43 projecten ondersteund binnen de interventiestrategie Maatschappelijke zorg. Op dat gebied zijn in totaal 89.366 mensen geholpen.

Aantal mensen geholpen op het gebied van maatschappelijke zorg

	Indicator	Realisatie
Albanië	525	540
Armenië	85	192
Georgië	343	225
Moldavië	10.459	13.587
Oekraïne	71.692	74.822
Oezbekistan	0	0
Totaal	83.104	89.366

Hoofdstuk 3: Organisatie

3.1 Samenwerking met organisaties in Nederland

Samenwerking met andere organisaties is voor Kom over en help een van de strategische uitgangspunten. Deze samenwerking wordt de komende jaren geïntensiveerd, om de missie voor de lange termijn waar te kunnen maken. In 2022 is de samenwerking tussen Kom over en help en Dorcas gecontinueerd. Zo is er dit jaar verder gewerkt aan het voornemen om met Dorcas samen te werken op het gebied van ontwikkeling van het maatschappelijk middenveld met sociale impact.

Een nieuwe samenwerking was het toetreden van Kom over en help als gastlid bij het Christelijk Noodhulpcluster (CNC) in verband met de oorlog in Oekraïne.

Kom over en help is mede-initiatiefnemer van het Christelijk Platform Oost-Europa (CPOE). Dit platform beoogt samenwerking en afstemming van organisaties, comités en werkgroepen die in Oost-Europa werkzaam zijn op het gebied van diaconaat en ontwikkelingssamenwerking. De directeur van Kom over en help, Gerben Heldoorn, participeert in de stuurgroep. Ook zijn diverse medewerkers van Kom over en help betrokken bij werkgroepen van CPOE: Anne Bal is betrokken bij de werkgroep Kinderen, Gerieke Barreveld is lid van de werkgroep Oekraïne.

De samenwerking binnen Prisma richt zich op bezinning op zending, diaconaat en ontwikkelingssamenwerking, (politieke) lobby en fondsenwerving. Er is meegewerkt aan een gezamenlijke bijlage bij het Nederlands Dagblad. In 2022 is Gerben Heldoorn, directeur van Kom over en help, verkozen in het bestuur van Prisma.

Kom over en help werkt samen met kerkelijke deputaatschappen, EO Metterdaad en gehandicaptenorganisaties.

3.2 Organisatie

Kom over en help werkt samen met overheden, christelijke organisaties (ngo's), kerken en bedrijven, zowel in Nederland als in de landen waar we werken. Samenwerking vindt plaats op basis van een gedeelde christelijke visie, gaat uit van gelijkwaardigheid en wederkerigheid en heeft als doel mensen in kwetsbare omstandigheden een hoopvolle toekomst geven.

Kom over en help werkt samen met partners die de christelijke missie om de naaste te dienen van harte delen en uitdragen. Christelijke ngo's werken vaak samen met lokale kerken en overheden of worden gestimuleerd dat (meer) te doen. Ook vindt er voortdurend onderlinge afstemming plaats over het te voeren beleid van zowel partners als Kom over en help. Kom over en help en haar partners hechten waarde aan betrouwbaarheid en (financiële) transparantie. Ook expertise is belangrijk voor beide partijen. Kom over en help en haar partners leren veel van elkaar. Kom over en help investeert ook voortdurend in de versterking van de kwaliteit en manier van werken van de partnerorganisaties, om zo de impact van de hulp te vergroten.

In 2022 zijn, na de covid-pandemie, de werkbezoeken weer afgelegd. Er zijn bezoeken gebracht aan Albanië, Moldavië, Georgië, Oekraïne en Armenië. Verder zijn er opnieuw online partnermeetings georganiseerd.

3.3 Medewerkers

Een gedreven team voert de dagelijkse werkzaamheden uit. Per 31 december 2022 was de arbeidsomvang 6,3 fte voor vaste medewerkers en 0,8 fte over medewerkers die als zzp'er voor Kom over en help werken.

Gerieke Barreveld, Anne Bal en Gerben Heldoorn vormen het deelteam Programma's. Zij onderhouden de contacten met de partnerorganisaties.

Het deelteam Communicatie en Fondsenwerving bestaat uit drie medewerkers: Laurens Sok (beleidsmedewerker), André Zoutewelle (relatiebeheerder zakelijke markt) en Nelleke Boonzaaijer (medewerker communicatie en fondsenwerving met focus particuliere donateurs). Er is in dit team een vacature voor een medewerker office support.

Vrijwilligerscoördinator Marijke Gorter is per 1 januari 2023 opgevolgd door Monica Burger. André Haase is onze controller en Marianne van Strien applicatiebeheerder. Annet van Dijk is administratief medewerker, verantwoordelijk voor de donateursadministratie.

Directeur Gerben Heldoorn is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van het kantoor. Naast zijn werkzaamheden voor Kom over en help is hij fractievoorzitter van SGP Woudenberg en lid van de evangelisatiecommissie van de Gereformeerde Gemeente te Amersfoort.

Binnen het team van Kom over en help is veel aandacht voor eigen verantwoordelijkheid. Tegelijk is goede samenwerking en synergie belangrijk om te werken aan de doelen van onze organisatie, zodat we concreet gestalte geven aan onze kernwaarden: toegewijd, ondernemend en verbindend.

Sinds 2013 is er een externe vertrouwenspersoon. Ook in 2022 was er voor hem geen aanleiding om in actie te komen. Er is een nieuwe klachtenregeling vastgesteld.

Kom over en help hanteert voor de medewerkers de arbeidsvoorwaarden van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN), met enkele aanvullingen en kleine wijzigingen. De medewerkers worden beloond op basis van een functiewaarderingssysteem en de salarisschalen behorend bij deze arbeidsvoorwaardenregeling.

Het bestuur van de stichting heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Bij de vaststelling van het beleid is voor de functiewaardering gebruikgemaakt van de zogenaamde ODRP-methode, een specifiek op de overheid gerichte methode.

Het bezoldigingsbeleid wordt periodiek geactualiseerd.

De totale salariskosten van de directeur bedroegen in 2022 € 101.078 (inclusief werkgeversdeel sociale lasten en pensioenlasten). Er bestaat geen bonusregeling. Uitgangspunt voor de beloningstoets is de zogenoemde 'Basis Score voor Directiefuncties' (BSD-score) binnen de regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties.

Voor Kom over en help is de BSD-score bepaald op 345 punten.

Het bruto jaarinkomen (€ 80.980) van de directeur is in 2022 ruim lager dan het van toepassing zijnde maximum (€ 105.101). Kom over en help voldoet daarmee aan de beloningsregeling voor goededoelenorganisaties.

Ter afsluiting nog enkele personele gegevens:

- Het ziektepercentage is in 2022 laag, namelijk 1,0% (in 2018: 6,1%, 2019: 8,9%, 2020: 1,3%, 2021: 1,9).
- Twee medewerkers zijn in het bezit van een certificaat voor bedrijfshulpverlener.
- Per 31 december 2022 is de gemiddelde leeftijd van de medewerkers 37,5 jaar (in 2018: 43,9 jaar, 2019: 43,6 jaar, 2020: 40,4 jaar, 2021: 39,5 jaar).

3.4 Vrijwilligers

De inzet van onze vrijwilligers getuigt van grote betrokkenheid en wordt zeer gewaardeerd. We hebben ongeveer 185 vrijwilligers.

De vrijwilligers doen zeer divers werk. Een paar voorbeelden van wat zij doen: het verwerken van wijzigingen in de donateursadministratie, het inzamelen van kleding, het organiseren van activiteiten en het maken van foto's en video's.

Het is belangrijk om elke vrijwilliger te kennen, zodat deze op de juiste plaats en op het juiste moment kan worden ingezet, en zodat ook elke vrijwilliger adequate ondersteuning kan worden geboden. Er is een vrijwilligerscoördinator die deze taak, samen met het team, vervult.

3.5 Bestuur

De verantwoordelijkheden en taken van het bestuur van Kom over en help zijn vastgelegd in een bestuursstatuut. Het bestuur is volgens het bestuursstatuut het beleidsbepalend en toezichthoudend orgaan. In de statuten zijn clausules opgenomen die functievermenging en afhankelijkheidsconflicten voorkomen, conform de CBF-richtlijnen. In 2021 heeft er een uitgebreide bestuursevaluatie plaatsgevonden onder leiding van een extern consultant. In 2022 heeft een korte evaluatie in een bestuursvergadering plaatsgevonden.

Op 31 december 2022 was de samenstelling van het bestuur als volgt:

- Dhr. T.M. (Marc) Holleman, voorzitter
Eigenaar Drieklomp Financieel Adviseurs.
- Drs. J.M. (Jan-Marc) Stam CPC, secretaris
Director Finance & IT bij stichting ZOA, diaken Hervormde Gemeente te Veenendaal en lid commissie Toetsing van de GZB.
- Drs. A.P. (Ton) de Jong, penningmeester
Principal Credit Riskmanager ING Bank, diaken Christelijke Gereformeerde Kerk te Noordeloos, voorzitter raad van toezicht RMU, lid Investment Comité Fair Factory Development Fund (onderdeel Inluvest, Stichting Woord en Daad).
- Dhr. F.J. van den Bunt, lid
Vervroegd pensioen, zzp'er fondsenwerving USA, beheerder Inloophuis Bij Elim Amersfoort, lid team Op Tijd Erbij Amersfoort, budgetcoach vrijwilliger ANWB AutoMaatje Leusden.
- Dhr. J. (Jaap) van Dam, lid
Zelfstandig communicatieadviseur, voorzitter Jeugdraad Hervormde Gemeente Woudenberg.
- Mw. E.M. (Ellen) van den Hil MPH, lid
Programma-manager Leger des Heils, bestuurslid TAK Foundation (Kenia), lid van adviescommissie Effata (Nigeria/Guinee-Bissau), lid van de zendingscommissie PKN Sliedrecht, bestuurslid Van Rijswijk Fonds.
- Mr. dr. M.P. (Maria) de Jong-de Kruijf, lid
Juridisch adviseur jeugdbescherming bij het ministerie van Justitie en Veiligheid, docent afdeling Jeugdrecht bij Universiteit Leiden, secretaris klachtencommissie Eleos, lid raad van toezicht Driestar-Wartburg.

De directeur wordt bijgestaan door een aantal adviescommissies, zoals de beleidscommissie, de financiële commissie, de commissie samenwerking met andere organisaties en de personeelscommissie.

3.6 Comité van aanbeveling

Het comité van aanbeveling bestond op 31 december 2022 uit de volgende personen:

G.J. Baan, Mijnsheerenland; ds. G. Gerritsen, Barneveld; ds. J. Joppe, Barneveld; ds. M. Krijgsman, De Beek-Uddel, ds. E. van den Noort, Nijkerk; ds. H. Polinder, Urk.

Hoofdstuk 4: Financiële resultaten

4.1 Resultaten 2022

Realisatie 2022 versus begroting 2022

Het saldo van de staat van baten en lasten over 2022 is € 1.321.074 positief, terwijl een saldo van € 223.000 negatief was begroot.

De som van de baten in 2022 – inclusief de financiële baten en lasten – is € 1.887.579 hoger dan begroot. De som van de lasten in 2022 is € 343.505 hoger dan begroot.

Het grote positieve saldo van baten en lasten houdt verband met de baten noodfonds Oekraïne ter grootte van € 3.121.986. De verdeling van de baten 2022 tussen regulier en noodfonds Oekraïne is opgenomen in bijlage 1, 'Begroting 2023'.

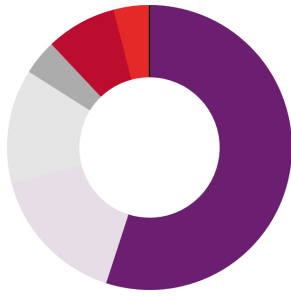
Realisatie 2022 versus realisatie 2021

De totale baten waren in 2022, grotendeels als gevolg van de baten noodfonds Oekraïne, fors hoger dan in het voorgaande jaar.

We zijn de Heere God dankbaar voor de vele en royaal ontvangen gelden in 2022 en voor het feit dat wij daardoor – in vertrouwen op en afhankelijkheid van Hem – onze naasten in de landen waar we werken opnieuw hebben mogen dienen en bemoedigen in woord en daad.

Het volgende overzicht laat de verdeling in doelgroepen zien van de algemene giften. De algemene giften betreffen de geworven baten exclusief nalatenschappen, baten van andere fondsenwervende instellingen (zoals EO Metterdaad) en baten in natura (zoals verkoop kleding).

Algemene giften 2022

- Particuliere donateurs **55 %**
- Bedrijven **16 %**
- Kerken en verenigingen **13 %**
- Comités en werkgroepen **4 %**
- Stichtingen en vermogensfondsen **8 %**
- Onderwijs **4 %**

Doelgroep	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Particuliere donateurs	2.764.958	2.252.000	1.682.187
Jongeren	10.000	20.000	-
Bedrijven	839.529	715.000	491.487
Kerken en verenigingen	682.762	342.500	176.817
Comités en werkgroepen	179.731	150.000	135.897
Stichtingen en vermogensfondsen	428.296	315.000	133.170
Onderwijs	205.521	100.000	31.215
Totaal	5.110.797	3.894.500	2.650.773
Comités en werkgroepen			
Vino si Vezi (Kom en Zie) te Woudenberg	88.000	60.000	60.000
Vrienden van Zhitomir te Sliedrecht	28.000	40.000	28.000
Wergroep Bunschoten	52.802	36.000	41.518
Plaatselijk comité Alblasserdam	8.000	11.000	5.500
Overige	2.929	3.000	879
Totaal	179.731	150.000	135.897

- Het aantal opgehaalde kilo's kleding bedroeg over 2022 208.870, ruim 6% meer dan over 2021. De prijs per kilo bedroeg gedurende 2022 gemiddeld circa € 0,55. Eind 2022 bedroeg deze € 0,60.

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Vershil
BATEN			
Particuliere donateurs en jongeren	2.774.958	2.272.000	502.958
Nalatenschappen	84.537	90.000	-5.463
Bedrijven	839.529	715.000	124.529
Andere organisaties zonder winststreven	2.627.911	1.373.000	1.254.911
Verkoop kleding	107.338	100.000	7.338
Totaal	6.434.273	4.550.000	1.884.273
LASTEN			
Besteed aan programma's	4.658.729	4.299.610	359.119
Wervingskosten	309.477	305.590	3.887
Kosten beheer en administratie	143.299	162.800	-19.501
Totaal	5.111.505	4.768.000	343.505
Financiële baten en lasten	-1.694	-5.000	3.306
Saldo van baten en lasten	1.321.074	-223.000	1.544.074

- De geplande bestedingen zijn hoofdzakelijk allemaal uitgevoerd.
- De kosten van bewustwording en werving zijn licht hoger dan begroot, met name door de kosten van fondswerving voor het noodfonds Oekraïne.
- De kosten voor beheer en administratie (waaronder de loonkosten) zijn lager dan begroot.

4.2 Ratio's bestedingen en kosten

a. Wervingsratio

Wervingskosten in % van de geworven baten

b. Bestedingsratio baten (bruto)

Bestedingen aan de doelstelling in % van de totale baten (inclusief toerekening van kosten)

c. Bestedingsratio baten (netto)

Bestedingen aan de doelstelling in % van de totale baten (exclusief toerekening van kosten)

d. Bestedingsratio lasten

Bestedingen aan de doelstelling in % van de totale lasten

e. Ratio kosten beheer en administratie

Kosten beheer en administratie in % van de totale lasten

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
a. Wervingsratio	4,9%	6,9%	10,4%
b. Bestedingsratio baten (bruto)	84,3%	94,5%	88,3%
c. Bestedingsratio baten (netto)	74,6%	82,6%	71,2%
d. Bestedingsratio lasten	91,1%	90,2%	84,9%
e. Ratio kosten beheer en administratie	2,8%	3,4%	4,7%

Toelichting

- a. De wervingsratio ligt beduidend lager dan begroot, als gevolg van de fors hogere baten, bij vrijwel gelijkblijvende kosten van werving. Voor de vergelijking van de wervingsratio 2022 met die van 2021 geldt hetzelfde.
- b. De bestedingsratio's baten (bruto en netto) zijn, in tegenstelling tot voorgaande jaren, berekend met inachtneming van de mutatie van het bestemmingsfonds projecten. Dit leidt tot een zuiverder ratio, aangezien er op deze wijze "matching" plaatsvindt tussen bestedingen en baten.
- c. De bestedingsratio's baten (bruto en netto) zijn lager uitgekomen ten opzichte van de begroting, aangezien de baten relatief meer zijn toegenomen dan de bestedingen.
- d. De bestedingsratio lasten is hoger dan begroot en dan voorgaand jaar, aangezien de bestedingen aan de doelstelling zijn toegenomen, bij vrijwel gelijkblijvende kosten van de eigen organisatie.
- e. Hetzelfde geldt voor de lagere ratio kosten beheer en administratie.

4.3 Beleid voor reserves en fondsen

Het beleid is erop gericht de reserves en fondsen zo laag mogelijk te houden. Immers, giften worden gegeven om te besteden. Daarnaast dienen uiteraard wel voldoende reserves te worden aangehouden in verband met de continuïteit van de organisatie.

Voor de baten uit nalatenschappen geldt verder dat deze – bij grotere bedragen – pas besteed kunnen worden na bijschrijving op de bankrekening. Dit ter voorkoming van een liquiditeitsprobleem. Totdat de besteding kan plaatsvinden, maken deze baten deel uit van de continuïteitsreserve.

4.4 Beleggingsbeleid

Het beleid is erop gericht het saldo liquide middelen zo laag mogelijk te houden. Van de giften van particuliere donateurs wordt jaarlijks rond 35% in het vierde kwartaal, en daarvan weer circa 50% in de maand december, ontvangen. Vandaar dat het saldo per jaareinde een minder goede afspiegeling geeft van het werkelijke verloop van de liquide middelen gedurende het jaar.

Het bestuur heeft in 2007 het volgende beleid vastgesteld:

1. Gelden mogen niet worden belegd, maar uitsluitend zonder risico worden uitgezet op lopende rekeningen, spaarrekeningen en kortlopende termijndeposito's en dergelijke. In het kader van de depositogarantieregeling zijn spaartegoeden gegarandeerd tot €100.000 per bank.
2. Gelden mogen, gerekend naar de situatie per 1 januari van een jaar, maximaal voor 60% en maximaal voor een periode van één jaar worden vastgezet; de overige gelden dienen direct opvraagbaar te zijn.

Alle geldmiddelen staan op bankrekeningen die direct opvraagbaar zijn.

4.5 Projectbestedingen: rapportage en controle

Er is controle op de bestedingen van de projectgelden die de lokale partnerorganisaties ontvangen. Hierbij zijn de centrale vragen: worden de doelgroepen bereikt en worden de doelen behaald zoals overeengekomen? De controleprocessen worden vastgelegd, er wordt gerapporteerd, er worden audits gedaan, tijdens werkbezoeken en rapportagemomenten worden checks op de boekhouding gedaan en ontvangers van hulp worden bezocht.

Hoofdregel is dat de gelden per bank rechtstreeks aan de betrokken partners worden overgemaakt. Als dit niet veilig is, wordt gebruikgemaakt van andere partijen die zorgen voor betaling. Een laatste optie is dat de gelden, rekening houdend met de geldende (douane)regels, contant worden betaald. Aan de hand van rapportageformulieren leggen de partners aan Kom over en help verantwoording af over de besteding van de ontvangen hulp. Periodieke controle ter plaatse geeft zicht op de uitvoering en de voortgang van de hulpverlening. Impactmeting, waarbij overleg met de hulpontvangers plaatsvindt, geeft inzicht in de effectiviteit van de hulp. Er is jaarlijks financiële controle bij partnerorganisaties door externe audits. Op deze manier is het mogelijk om verantwoording af te leggen aan donateurs en fondsen.

Bij nieuwe projectaanvragen door partners wordt getoetst of deze binnen de kaders van het beleid, de kwaliteitscriteria en de begroting passen. Het aangaan van samenwerking met nieuwe partners en/of het beëindigen van partnerrelaties vindt plaats op basis van partnercriteria en kan alleen na bestuursbesluit.

Kom over en help blijft, samen met haar partners, werken aan kwaliteitsontwikkeling. Het gaat daarbij vooral om de effectiviteit en de impact van de hulpverlening.

Vanaf 2020 is er meer differentiatie toegepast bij de verschillende partners, mede op basis van de uitkomsten van de evaluatietool voor organisatieontwikkeling. Zo is er onderscheid gemaakt in de rapportagefrequentie en de begeleiding bij organisatieontwikkeling.

4.6 Intern beheerssysteem

Er is een interne controlefunctionaris aangesteld, die de geldende procedures en richtlijnen van de belangrijkste en kritische processen binnen de financieel-administratieve organisatie toetst op werking en uitvoering. De processen zijn vastgelegd in het Handboek Administratieve Organisatie en Interne Controle (AO/IC).

In 2022 zijn alle onderdelen uit het handboek gecontroleerd, waaronder:

- Xperiereizen en scholenacties;
- periodieke giften en specifieke toezeggingen;
- projectaanvragen;
- controle en registratie van bestede gelden;
- financiële rapportages;
- kosten en inkopen;
- nalatenschappen;
- incasso's;
- geldbestellingen;
- contante uitgaven en opmaak kas;
- bankbetalingen naar de landen waar we werken.

4.7 Risicomanagement en rapportage

Het bestuur houdt toezicht op de uitvoering van het beleid. Interne controle en de (half)jaarlijkse controle door de accountant borgen de betrouwbaarheid van de uitvoering van de procedures, de vastlegging en verwerking van de ontvangsten en giften, en juiste verantwoording van de bestedingen. Bij de beleidsuitvoering spelen risico's op het gebied van onder andere financiën, strategie, imago, bestedingen, fondsenwerving en toezicht een belangrijke rol. Een tijdige signalering is van groot belang. Maandelijks wordt er een overzicht van de inkomsten gemaakt. Dit wordt gedeeld met het team en het bestuur. Per kwartaal worden de projectrapportages in het deelteam Programma's besproken aan de hand van een monitoringsplan en de parallel lopende financiële rapportages. Analyse van de gegevens kan aanleiding zijn tot beleidsaanpassing. Er is een uitgebreide risicoanalyse gemaakt voor onder andere de onderwerpen: baten, personeel, fraude en corruptie, en imago, inclusief een financiële vertaling van die risico's.

Op basis van de risicoanalyse wordt jaarlijks de hoogte van de continuïteitsreserve beoordeeld en bepaald. Als belangrijkste risicogebieden en genomen beheersmaatregelen zijn te noemen:

- Risico: minder inkomsten, aanpassen van de begroting. De kans daarop is gemiddeld, de impact groot.
Genomen beheersmaatregelen: beleid fondsenwerving, maandelijkse inkomstenanalyse, minder toezeggen aan partners dan begroot, besteding van werkbudgetten uitstellen.
- Risico: verlies van donoren. De kans daarop is gering, de impact groot.
Genomen beheersmaatregelen: bewaken identiteit, transparantie, keurmerk, communicatiebeleid, klachtenprocedure.
- Risico: doelgroep wordt niet bereikt, fraude. De kans daarop is gemiddeld, de impact groot.
Genomen beheersmaatregelen: beoordelen van de partner vooraf, jaarlijkse evaluatie van de projecten zowel inhoudelijk als financieel, eis van externe audit bij partners, jaarlijkse werkbezoeken.

4.8 Certificaat Erkend Goed Doel

In 2016 is de Erkenningsregeling Goede Doelen ingevoerd. Donateurs en andere publieke belanghebbenden kunnen daarmee in één oogopslag zien of er voldaan wordt aan alle kwaliteitseisen en of de zaken op orde zijn. Het CBF is de onafhankelijke toezichthouder en controleert of goededoelenorganisaties zich houden aan de normen van de Erkenningsregeling. Kom over en help heeft de CBF-erkenning: "De werving voor en besteding van fondsen bij stichting Kom over en help voldoet aan normen van de Erkenningsregeling. De stichting mag zich 'Erkend Goed Doel' noemen", aldus het certificaat. Het hebben van een erkenning is een voorwaarde voor het lidmaatschap van Goede Doelen Nederland. Jaarlijks vindt er een controle plaats door het CBF. In het verslagjaar is de erkenning van Kom over en help voor vier jaar gecontinueerd.

Kom over en help heeft de principes en eisen van goed bestuur en governance die Goede Doelen Nederland voorschrijft, in meerdere statuten, gedragscodes, richtlijnen en procedures vastgelegd en verankerd. De belangrijkste daarvan zijn openbaar en zichtbaar op de website.

4.9 Maatschappelijke waarden en eisen

Kom over en help heeft een maatschappelijke missie en doelstelling met het dienen van de kwetsbare naasten.

Daarnaast wordt bij de uitvoering en besteding bewust ingezet op maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering. In het verleden is besloten tot verdere digitalisering, minder papierverbruik en aanschaf van ledverlichting.

Verder wordt veel gebruikte kleding ingezameld, die wordt doorverkocht aan opkopers in Nederland.

Medio 2018 is de Algemene Verordening Gegevensverwerking (AVG) in werking getreden, een privacywet die geldt in de hele Europese Unie. Kom over en help is AVG-proof: ze voldoet aan de wettelijke eisen. Het databeveiligingsbeleid is geactualiseerd en vastgelegd in een protocol. Een privacystatement zorgt voor de rechten van alle betrokkenen waarvan persoonsgegevens worden verwerkt.

Een laatste element ziet op de nieuwe eisen van het CBF rond integriteit en grensoverschrijdend gedrag. Dit heeft geresulteerd in het integriteitsbeleid in 2020.

Er is een interne vertrouwenspersoon en een externe klachtencommissie, samen met andere Prisma-leden. Ook richting partnerorganisaties en als het gaat om reizen in het buitenland zijn op dit punt afspraken gemaakt.

Hoofdstuk 5: De achterban

Mensen in kwetsbare omstandigheden een hoopvolle toekomst geven. In 2022 heeft deze slogan een diepere dimensie gekregen, door de grootschalige Russische inval in Oekraïne. Dankzij de trouwe steun van onze achterban hebben we in het leven van veel mensen het verschil kunnen maken. We zijn enorm dankbaar voor de warme betrokkenheid. Ook dit jaar hebben we ingezet op het versterken van de relatie en het vergroten van de betrokkenheid. In dit hoofdstuk leest u een samenvatting van de activiteiten die hiervoor zijn ondernomen.

5.1 Bewustwording en fondsenwerving

Met onze diverse communicatiemiddelen brengen we de problematiek in ons werkgebied dicht bij de mensen. De oorlog in Oekraïne zorgt voor veel onrust en instabiliteit in de regio. We hebben daarbij gemerkt dat ons werk erg relevant en urgent is. Dit jaar heeft het noodfonds, waar de noodhulp aan Oekraïne uit gefinancierd wordt, een prominente plaats ingenomen in ons mailprogramma en de communicatie-uitingen. In de verhalen die we delen, staat vaak een persoon uit een van onze projecten centraal. Het doel is om aan te tonen dat de hulp noodzakelijk is én om inzicht te geven in de impact van onze hulpverlening. Op deze manier betrekken we donateurs bij ons werk en vragen we hun om een bijdrage te geven, zodat we meer mensen kunnen helpen. Bewustwording en fondsenwerving gaan dan ook vaak samen op.

5.2 Fondsenwerving

5.2.1 Particuliere donateurs

Particuliere donateurs vormen onze grootste doelgroep als het gaat om fondsenwerving. Dit geldt zowel qua aantal als qua inkomsten. Al jarenlang leveren zij een substantiële bijdrage aan ons werk. De baten uit deze doelgroep bedroegen in 2022 ruim € 2.7 miljoen. Daarnaast is er ruim € 84.500 vanuit nalatenschappen ontvangen.

We hebben in dit jaar 4.016 nieuwe donateurs verwelkomd. Daarvan hebben 2.218 mensen een eerste gift gegeven voor het noodfonds Oekraïne. Middelen die worden ingezet om de achterban te vergroten, zijn onder andere bijsluiters en online campagnes. Nieuwe donateurs volgen een kennismakingsprogramma, de zogenoemde donorjourney.

5.2.2 Campagnes

De campagne 'Werken aan morgen' heeft dit jaar niet plaatsgevonden vanwege de oorlog in Oekraïne. Hiervoor in de plaats zijn er diverse mailingen uitgegaan voor het noodfonds.

In oktober is de jaarlijkse wintercampagne wel weer van start gegaan. In deze campagne staan kinderen uit Oekraïne centraal die in de dagopvangcentra een warme maaltijd en huiswerkbegeleiding krijgen. De inkomsten zijn dit jaar erg hoog uitgevallen.

In het kader van de wintercampagne is op 1 december een online donateursbijeenkomst georganiseerd. Live keken rond de 200 mensen mee en ook na die tijd is de uitzending vaak bekeken (in totaal 1.500 keer). Van verschillende donateurs hebben we positieve reacties op de bijeenkomst gekregen.

5.2.3 Ondernemers

Het uitbreken van de oorlog in Oekraïne heeft ingrijpende gevolgen gehad voor de projecten in dat land. Een aantal inkomstgenererende activiteiten moest worden uitgesteld. We zijn verwonderd over de bijdragen die vanuit bedrijven aan het noodfonds zijn gegeven. Hieruit blijkt de betrokkenheid op onze visie en missie. Een groot aantal nieuwe bedrijven heeft ons ondersteund, waardoor het bedrijvennetwerk in 2022 verder is gegroeid.

Bijzondere ervaringen hebben we opgedaan tijdens een door CCI (Christian Council International) georganiseerde ondernemersreis naar Armenië en twee werkbezoeken naar respectievelijk Albanië en Georgië. De ontmoetingen met de lokale partners zorgen voor veel inspiratie en bemoedigen ons in het werk dat we mogen doen. In onze maandelijkse nieuwsbrief voor bedrijven hebben we verslag gedaan.

De reguliere inkomsten vanuit de bedrijven zijn uiteindelijk nagenoeg op begrotingsniveau binnengekomen. We zijn verwonderd over de betrokkenheid en bereidheid van ondernemers in de ondersteuning van de projecten van onze partners. Met als doel: een hoopvolle toekomst voor mensen in kwetsbare omstandigheden.

5.2.4 Kerken

Kerken die in ons adressenbestand staan, hebben meegedraaid in het reguliere mailprogramma.

5.2.5 Scholen

Mede door de situatie rondom de oorlog in Oekraïne zijn we diverse keren op basisscholen te gast geweest om een presentatie te geven. Daarnaast is er op verschillende scholen actiegevoerd voor zowel het noodfonds als de wintercampagne. We zijn benaderd door Jufmeester.nl, een vervangingspool voor het christelijk onderwijs, met de vraag of we in voorkomende situaties een alternatieve lesdag kunnen aanbieden. We hebben een dagprogramma gemaakt, waarbij kinderen aan het eind van de dag weten wat het betekent om in kwetsbare omstandigheden te leven. Ze kunnen daarnaast aangeven wat woorden zoals dienen/naasteliefde vanuit een Bijbels perspectief inhouden. Er wordt vanuit diverse vakken een link gemaakt met het werkveld.

Binnen het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs hebben we ons scholenprogramma 'Internationalisation at home'. Jongeren gaan hierbij een virtuele samenwerking aan met mensen en lokale partnerorganisaties in het buitenland. Interculturele competenties en persoonlijke ontwikkeling krijgen in dit programma ruimschoots aandacht. Naast een inhoudelijk gedeelte kan er ook een sponsoractie aan gekoppeld worden. Het programma is op diverse scholen is behandeld.

Het is mooi om te constateren dat we veel contacten hebben met het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. We hopen in 2023 naast het scholenprogramma ook weer bewustwordingsreizen te organiseren.

5.2.6 Jongeren

We vinden het belangrijk om jongeren te betrekken bij ons werk. De Xperiereizen zijn daar bij uitstek een mogelijkheid voor. In het afgelopen jaar hebben we helaas maar één reis kunnen organiseren. Dit vanwege de situatie rondom het coronavirus en de instabiele situatie in de landen waar we werken.

De uitdaging voor Kom over en help is om nieuwe generaties aan zich te binden en hen te boeien voor de toekomst. Dat vergt extra investeringen in de relatie met jongeren en innovatie in de wijze waarop we de verbinding zoeken.

In 2023 wordt er gefocust op reizen en het scholenprogramma. Daarnaast wordt er gewerkt aan een app die gebruikt kan worden.

5.2.7 Plaatselijke comités

In de Alblasserwaard en in Bunschoten zijn vrijwilligers vanuit een werkgroep actief geweest voor Kom over en help. De boterletteractie in Alblasserdam was een succes. Er zijn 2.600 boterletters verkocht, wat resulteerde in een opbrengst van ruim € 12.000. Ook is er in de Alblasserwaard ruim € 2.000 ingezameld door de verkoop van babykleding via Schattig, www.schattigexclusief.nl.

Werkgroep Bunschoten is dankbaar voor de goede resultaten in 2022. De verschillende activiteiten, waaronder de collecte, de kerstbussenactie en de bedrijvenactie, brachten bij elkaar het mooie bedrag op van bijna € 57.000. Ook in andere plaatsen is actiegevoerd voor Kom over en help en zijn er mooie bedragen opgehaald voor hulp aan mensen die leven in kwetsbare omstandigheden.

5.2.8 Kledinginzamelpunten

Via het concept 'Tweedehands geeft anderen een nieuwe kans' is er in 2022 ruim € 100.000 ingezameld. In april en oktober is er via diverse kanalen aandacht gevraagd voor kledinginzameling.

Met de gedoneerde kleding ondersteunt Kom over en help diverse projecten in Oost-Europa. Met de opbrengst van een volle kledingcontainer kunnen tien kinderen een jaar lang naar een dagopvangcentrum, of kan een ondernemer een lening krijgen om een klein (agrarisch) bedrijfje te starten. Ook krijgt hij of zij ondersteuning bij het ontwikkelen van kennis en vaardigheden.

De gedoneerde kleding gaat naar een sorteercentrum. De sorteercentra zorgen voor 100% textielrecycling in onder andere Oost-Europa.

Er is in 2022 210.000 kilo kleding opgehaald, versus 200.000 kilo in 2021, 150.000 in 2020 (minder vanwege corona) en 182.000 in 2019. Er zijn drie nieuwe kledinginzamelpunten bij gekomen. Met behulp van folders, berichten in (kerk)bladen, vlaggen, posters en een duidelijke webpagina met een interactieve kaart, proberen we het de mensen makkelijk te maken hun kleding bij onze inzamelpunten te brengen. Zo vraagt Kom over en help op diverse manieren aandacht voor de kledinginzameling. Het inzamelen van kleding wordt mogelijk gemaakt dankzij de inzet van vele vrijwilligers.

5.2.9 Stichtingen en fondsen

Ook in 2022 mochten we zowel voor het noodfonds als de reguliere projecten mooie donaties ontvangen. Er werd een aanzienlijke groei gerealiseerd, mede door het contact met nieuwe stichtingen/vermogensfondsen. Deze organisaties ontvangen met regelmaat een mailing of magazine.

5.2.10 Website en social media

In het afgelopen jaar hebben we meer integraal gewerkt om kanalen met elkaar te verbinden. De online communicatie heeft als doel dat we onze zichtbaarheid vergroten, onze autoriteit laten zien en de betrokkenheid met de achterban vergroten. We zijn gedurende het hele jaar goed zichtbaar geweest op onze website, de sociale kanalen en met online campagnes. Dit is goed merkbaar in de groei van bezoekers en volgers. In 2022 hebben we bijna 90.000 unieke bezoekers mogen verwelkomen op de website. Dit is de grootste groei in de afgelopen vijf jaar. Ook zien we het aantal online donaties weer stijgen. De aantallen volgers op Facebook, Instagram, YouTube, Twitter en LinkedIn zijn ook weer gegroeid. In 2022 is er speciaal aandacht geweest voor YouTube. De focus ligt namelijk op meer videocontent. In 2023 zal hier nog meer aandacht voor zijn.

5.2.11 In de media

Het vergroten van onze naamsbekendheid is een belangrijke doelstelling. In al onze communicatie is het van belang dat de kernboodschap centraal staat: mensen in kwetsbare omstandigheden een hoopvolle toekomst geven (in de landen waar we werken). Daarbij is ontwikkeling naar zelfredzaamheid het hoofddoel.

Gedurende het jaar zetten we zoveel mogelijk communicatiemiddelen in om onze kernboodschap en thema's voor het voetlicht te brengen. De diversiteit in content geeft ons de kans om zowel impact te maken als onze autoriteit te laten gelden.

Dit jaar zijn we op verschillende manieren in de media zichtbaar en hoorbaar geweest. Naast de publiciteit rondom campagnes hebben we door een samenwerking met onder andere het Christelijk Noodhulpcluster (CNC) en Prisma ons verhaal kunnen doen in het ND en RD. Daarnaast hebben we onze bijdrage kunnen leveren bij Family7 en Groot Nieuws Radio.

5.2.12 Klachtenprocedure

Klachten en kritische reacties van onze donateurs zien we als blijk van betrokkenheid. Deze geven inzicht in het beeld dat de achterban heeft van onze communicatie en van onze organisatie als geheel. Klachten worden snel en serieus behandeld volgens de interne klachtenprocedure.

In 2022 zijn er negen klachten binnengekomen. Twee donateurs zijn teleurgesteld over een telemarketingactie. Meerdere donateurs hebben aangegeven er niet blij mee te zijn dat ze meerdere keren dezelfde post ontvangen. Twee donateurs namen de moeite om contact op te nemen met Kom over en help om een verschil van visie ten aanzien van het communicatiebeleid te delen.

Een betrokken donateur is niet tevreden over het nakomen van de afspraken ten aanzien van een incasso. Een vrijwilliger heeft zich geërgerd omdat er een actie in de woonomgeving was, waarvan de vrijwilliger niet op de hoogte is gebracht.

Een donateur heeft een klacht ingediend omdat een oude bevestigingsmail is verstuurd.

Een donateur heeft laten weten niet blij te zijn met de gang van zaken als er een puzzeladvertentie is ingevuld.

We zijn blij dat we in alle gevallen de donateurs hebben gesproken om de klacht naar tevredenheid op te lossen. In slechts één geval heeft dit geresulteerd in het definitief opzeggen van het donateurschap van Kom over en help.

Hoofdstuk 6: De toekomst

Ook in 2023 werken we aan onze strategie en koersuitspraken.

Dit betekent onder andere dat in 2023:

- de geplande organisatieontwikkeling per partner in werking treedt en verder zal worden uitgewerkt.
- noodhulp in Oekraïne wordt verleend.
- de helft van de partners een plan maakt voor public relations, om te werken aan eigen fondsenwerving.
- we inzetten op het vergroten van onze naamsbekendheid.
- gestart wordt met voorbereidingen voor het 50-jarig jubileum van Kom over en help in 2024.
- we inzetten op het vasthouden van donateurs die specifiek gaven voor noodhulp.
- we streven naar meer segmentatie in groepen donateurs, soms gekoppeld aan specifieke projecten.

Kom over en help blijft samenwerken met lokale partners in de landen waar we nu werken.

Dit betekent onder andere dat we in 2023:

- werken volgens de nieuwe partnercriteria die in deze beleidsplanperiode zijn vastgesteld.
- voor de partners die nog geen organisatieplan hebben, dit alsnog opzetten.
- in de organisatieontwikkelingsplannen per partner (conform de partnerdifferentiatie) nadrukkelijk aandacht besteden aan lobby en advocacy bij de plaatselijke, regionale, landelijke en Europese overheid.
- online partnermeetings organiseren met als thema financiële zaken en rond de interventiestrategieën Maatschappelijke zorg en Educatie.
- beleid vaststellen ten aanzien van noodhulp.

De samenwerking met andere organisaties in Nederland wordt geïntensiveerd om de missie voor de lange termijn waar te kunnen maken.

Dit betekent onder andere dat we in 2023:

- met Dorcas de samenwerking intensiveren rond projecten die social impact and economical development stimuleren in Moldavië en Albanië en komen tot een speciale entiteit hiervoor, met mogelijkheden voor investering en participatie.
- samenwerken met EO Metterdaad in verschillende projecten.
- binnen CPOE en Prisma krachten bundelen om te komen tot capaciteitsontwikkeling van de partnerorganisaties. We werken mee in de stuurgroep en verschillende werkgroepen. Ook werken we mee aan de training die voor Nederlandse organisaties gegeven wordt.

Voor 2023 zijn verschillende werkbezoeken en (doelgroepen)reizen gepland.

Hoofdstuk 7: Jaarrekening

7.1 Balans per 31 december 2022

	31 december 2022	31 december 2021
ACTIVA		
Immateriële vaste activa (1)	85.903	127.107
Materiële vaste activa (2)	44.212	52.938
Financiële vaste activa (3)	10.010	44.199
	140.125	224.244
Vorderingen en overlopende activa (4)	323.396	222.716
Liquide middelen (5)	2.533.268	1.185.577
	2.856.664	1.408.293
Totaal	2.996.789	1.632.537
PASSIVA		
Reserves		
Continuïteitsreserve (6)	775.000	750.000
Bestemmingsreserve noodhulp (7)	100.000	100.000
Bestemmingsreserve projecten (8)	614.558	226.512
	1.489.558	1.076.512
Fondsen		
Bestemmingsfonds projecten (9)	1.334.109	426.081
Kortlopende schulden (10)	173.122	129.944
Totaal	2.996.789	1.632.537

7.2 Staat van baten en lasten 2022 en bestemming saldo

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
BATEN			
Baten van particulieren (13)	2.859.495	2.362.000	1.722.681
Baten van bedrijven	839.529	715.000	491.487
Baten van andere organisaties zonder winststreven (14)	2.627.911	1.373.000	547.554
Som van de geworven baten	6.326.935	4.450.000	2.761.722
Baten uit natura	107.338	100.000	67.929
Som van de baten	6.434.273	4.550.000	2.829.651
LASTEN			
Besteed aan programma's (§ 7.4)			
Educatie	1.941.591	1.175.329	1.345.305
Inkomstgenererende activiteiten	300.238	318.837	334.840
Maatschappelijke zorg	2.107.423	1.670.990	372.650
Nog niet aan partners toegezegd	0	828.864	0
Bewustwording en draagvlakversterking	309.477	305.590	287.722
	4.658.729	4.299.610	2.340.517
Wervingskosten (§ 7.4)	309.477	305.590	287.722
Kosten beheer en administratie (§ 7.4)	143.299	162.800	129.127
Som van de lasten	5.111.505	4.768.000	2.757.366
Saldo voor financiële baten en lasten	1.322.768	-218.000	72.285
Saldo financiële baten en lasten (18)	-1.694	-5.000	8.685
Saldo van baten en lasten	1.321.074	-223.000	80.970
Bestemming saldo baten en lasten			
Toevoeging (+) /onttrekking (-) aan:			
Continuïteitsreserve	25.000	0	25.000
Bestemmingsreserve noodhulp	0	0	100.000
Bestemmingsreserve projecten	388.046	-223.000	-224.157
Bestemmingsfonds projecten	908.028	0	180.127
Totaal	1.321.074	-223.000	80.970

7.3 Kasstroomoverzicht 2022

	2022	2021
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo van baten en lasten (§ 7.2)	1.321.047	80.970
Aanpassingen betreffende:		
Afschrijving immateriële vaste activa (1)	53.244	39.328
Afschrijving materiële vaste activa (2)	21.599	22.053
Mutatie financiële vaste activa (3)	34.189	53.600
Mutatie voorraden	0	1.292
Mutatie vorderingen (4)	-100.680	23.416
Mutatie kortlopende schulden (10)	43.178	-54.845
	51.530	84.844
Kasstroom uit operationele activiteiten	1.372.604	165.814
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investeringen immateriële vaste activa (1)	-12.040	-91.306
Investeringen materiële vaste activa (2)	-12.873	-26.801
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-24.913	-118.107
Netto kasstroom	1.347.691	47.707
Mutatie liquide middelen		
Liquide middelen per 1 januari	1.185.577	1.137.870
Liquide middelen per 31 december	2.533.268	1.185.577
Mutatie liquide middelen	1.347.691	47.707

Het kasstroomoverzicht geeft een overzicht van de inkomende en uitgaande geldstromen in het boekjaar. Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

7.4 Lastenverdeelstaat 2022

Programma's	Educatie	Inkomsten-genererende activiteiten	Maatschappelijke zorg	Bewustwording en draagvlak-versterking	Besteed aan doelstelling	Wervingskosten	Beheer en administratie	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Verdeelsleutel kosten eigen organisatie	18,3%	2,8%	19,9%	20,5%	61,5%	20,5%	18,0%	100,00%		
Directe bestedingen	1.774.147	274.345	1.925.677	146.276	4.120.445	146.276		4.266.721	3.924.000	2.026.731
Toegerekende kosten										
1. Voorbereiding en coördinatie vanuit Nederland	21.733	3.361	23.589		48.682			48.682	30.000	13.259
2. Kosten eigen organisatie										
Personeelskosten	101.476	15.692	110.144	113.656	340.968	113.656	99.796	554.420	575.000	528.697
Huisvestingskosten	7.064	1.092	7.668	7.913	23.738	7.913	6.948	38.599	40.000	35.178
Kantoor- en algemene kosten	23.473	3.630	25.477	26.289	78.869	26.289	23.083	128.241	129.000	92.219
Afschrijvingskosten	13.697	2.118	14.868	15.343	46.027	15.343	13.472	74.842	70.000	61.281
Totaal kosten eigen organisatie	145.710	22.532	181.746	163.201	489.602	163.201	143.299	796.102	814.000	717.376
Totaal toegerekende kosten	167.443	25.893	181.746	163.201	538.284	163.201	143.299	844.784	844.000	730.635
Som van de lasten	1.941.590	300.238	2.107.423	309.477	4.658.729	309.477	143.299	5.111.505	4.768.000	2.757.366

De lastenverdeelstaat geeft het totaal weer van de aan de diverse programma's toegerekende lasten, te weten:

- de directe bestedingen;
- de kosten van voorbereiding en coördinatie vanuit Nederland;
- de kosten van de eigen organisatie.

Toelichting

- De kosten 'Vorbereiding en coördinatie vanuit Nederland' zijn naar rato verdeeld over de bestedingen.
- De 'Kosten eigen organisatie' zijn toegerekend door middel van een verdeelsleutel. Deze verdeling is tot stand gekomen op basis van de per functie, naar functie-inhoud toegerekende uren aan de deelteams Programma's, Communicatie en Fondsenwerving en Beheer en administratie. De hoogte van de salariskosten per functie is daarbij betrokken.
- De toerekening van de 'Kosten eigen organisatie' aan 'Bewustwording en draagvlakversterking' enerzijds en 'Wervingskosten' anderzijds vindt in dezelfde verhouding plaats als ook voor de directe kosten wordt toegepast, namelijk 50/50.
- De toerekening van de 'Kosten eigen organisatie' aan de verschillende programma's is berekend naar rato van de gedane bestedingen.
- Een nadere specificatie van de 'Kosten eigen organisatie' is opgenomen in paragraaf 7.8.
- De systematiek van kostentoe rekening is ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

7.5 Algemene toelichting op de jaarrekening

Algemeen

Stichting Kom over en help

Stichting Kom over en help is een stichting, statutair gevestigd in Nijkerk (Gld.) en feitelijk gevestigd aan de Beurtschipper 14 – 20, 3861 SC te Nijkerk (Gld). De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41172259.

De stichting is opgericht op 7 januari 1974 en heeft als statutair doel

- het dienen van de kwetsbare naaste in Oost-Europa en Eurazië vanuit christelijke roeping tot barmhartigheid en recht, in partnerschap met kerken en christelijke organisaties;
- bewustwording bij de achterban van de woon- en leefsituatie van kinderen en gezinnen in Oost-Europa en Eurazië.

Uitgangspunten jaarverslaggeving

De jaarrekening 2022 is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, waaronder begrepen Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties, zoals uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kosten, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden verantwoord in het jaar waarop ze betrekking hebben, waarbij matching wordt toegepast.

In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichtingen in paragraaf 7.6 en 7.7. Bij een verwijzing naar een onderdeel uit de jaarrekening wordt dit aangeduid met 'paragraaf'.

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. De jaarrekening is opgemaakt in euro's, zijnde de functionele valuta.

Continuïteit

In het afgelopen jaar heeft de oorlog in Oekraïne grote invloed op de wereld gehad, onder meer door gestegen prijzen van voedsel en energie, uitmondend in een hoge inflatie. Kom over en help heeft in 2022 hoge bedragen ontvangen voor het noodfonds Oekraïne, terwijl de overige ontvangsten daar niet onder geleden hebben.

In de begroting 2023 is evenwel opnieuw nadrukkelijk rekening gehouden met onzekerheden in te ontvangen baten. Zo zijn nog niet alle begrote baten aan partners toegezegd. Daarnaast kunnen al wel toegezegde bedragen worden aangepast bij tegenvallende inkomsten.

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Omrekening van vreemde valuta

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de geldende koers op transactiedatum. Monetaire bezittingen en schulden worden per balansdatum omgerekend in euro's tegen de op balansdatum geldende wisselkoers. Koersresultaten worden in de staat van baten en lasten opgenomen onder de 'Financiële baten en lasten'.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur zich verschillende oordelen en schattingen die invloed kunnen hebben op de in de jaarrekening opgenomen bedragen. De werkelijke uitkomst kan afwijken van de toegepaste schattingen.

Bijzondere waardeverminderingen

Op elke balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder waardeverminderingsverlies wordt direct als last in de staat van baten en lasten verwerkt (onder de afschrijvingen), onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

Grondslagen voor waardering

- Immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen historische kostprijs, verminderd met jaarlijkse afschrijvingen en (eventuele) bijzondere waardeverminderingen. Het afschrijvingspercentage bedraagt 33,33%.
- Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen historische kostprijs, verminderd met jaarlijkse afschrijvingen en (eventuele) bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingspercentages bedragen 20% (vervoermiddelen), 25% (kantoorinventaris) en 33,33% (computerapparatuur).
- De financiële vaste activa, bestaande uit verstrekte leningen, worden initieel opgenomen tegen reële waarde. Vervolgwaardering vindt plaats tegen geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van (eventuele) bijzondere waardeverminderingen en voorzieningen wegens oninbaarheid.
- Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, onder aftrek van een voorziening voor incurantheid.
- Vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde, meestal gelijk aan de nominale waarde. Vervolgwaardering vindt plaats tegen geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.
- Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.
- Reserves en fondsen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.
- Kortlopende schulden worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde, meestal gelijk aan de nominale waarde. Vervolgwaardering vindt plaats tegen geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen voor resultaatbepaling

- Geworven baten worden verantwoord voor het ontvangen bedrag, zonder dat de door de eigen organisatie gemaakte kosten in mindering worden gebracht.
- Baten worden verwerkt in het jaar waarin deze worden ontvangen, dan wel door de geveer zijn toegezegd en betrouwbaar zijn vast te stellen.
- Op baten die voor een specifieke bestemming zijn ontvangen wordt 10% ingehouden ter dekking van de kosten van de eigen organisatie, tenzij met de donor een afwijkend percentage overeen is gekomen. Deze inhouding vindt plaats op het moment van besteding van de gelden en wordt opgenomen in het bedrag van de besteding.
- Nalatenschappen worden verwerkt in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld, alsmede beneficiair is aanvaard. Ontvangen voorschotten worden verwerkt als baten uit nalatenschappen in het boekjaar waarin deze worden ontvangen.
- Baten van andere organisaties zonder winststreven worden als bate opgenomen voor zover en naar rato de bijbehorende bestedingen in het boekjaar zijn gedaan, en wordt voldaan aan de voorwaarden van de donor.
- De bestedingen aan programma's zijn verantwoord overeenkomstig de doelstellingen van de stichting. De bestedingen worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.
- Lonen en salarissen worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn. Kom over en help volgt vrijwillig, op enkele aanvullingen na, de 'arbeidsvoorwaardenregeling voor kerkelijk medewerkers' van de Protestantse Kerk in Nederland.
- De pensioenregeling is verwerkt volgens de verplichtingenbenadering, gebaseerd op een middelloonregeling. De over het boekjaar verschuldigde pensioenpremie, voor zover niet ingehouden op het salaris van de medewerkers, wordt als last verantwoord op het moment dat deze verschuldigd is. Kom over en help is aangesloten bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW). De pensioenregeling bestaat uit een ouderdomspensioen, nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen.
- De kosten van de eigen organisatie worden op basis van een verdeelsleutel toegerekend aan de primaire doelstellingen, aan de wervingskosten en beheer en administratie. Een nadere toelichting wordt gegeven in paragraaf 4 van de jaarrekening, 'Lastenverdeelstaat 2022'.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de geldende koers op transactiedatum.

Fiscale positie

In verband met het ontbreken van een winsttoogmerk is Kom over en help vrijgesteld van het betalen van vennootschapsbelasting.

In verband met de ANBI-status is Kom over en help geen schenkingsrecht verschuldigd over ontvangen giften.

Kom over en help is btw verschuldigd over leveringen van goederen en diensten in het kader van fondsenwervende activiteiten, ingeval deze bepaalde maximumbedragen van de Belastingdienst overschrijden. Voor Kom over en help betekent dit dat zij btw afdraagt over de verkoop van kleding en boeken.

7.6 Toelichting op de balans

Immateriële vaste activa	2022	2021
Boekwaarde per 1 januari (1)	127.107	75.129
Investing in boekjaar	12.040	91.306
Afschrijving boekjaar (inclusief bijzondere waardevermindering)	-53.244	-39.328
Boekwaarde per 31 december	85.903	127.107

De immateriële vaste activa bestaan uit (implementatie van) software, benodigd voor de bedrijfsvoering.

Materiële vaste activa (2)	2022	2021
Bedrijfsmiddelen, benodigd voor de bedrijfsvoering	24.811	31.540
Bedrijfsmiddelen voor directe aanwending in het kader van de doelstelling	49.402	21.398
Boekwaarde per 31 december	44.213	52.938
Boekwaarde per 1 januari	52.938	48.190
Investing in boekjaar	12.873	26.801
Afschrijving boekjaar	-21.599	-22.053
Boekwaarde per 31 december	44.212	52.938

Onder de materiële vaste activa zijn een vervoermiddel en drie zeecontainers begrepen, die direct aangewend worden in het kader van de doelstelling, te weten het ophalen van kleding. De overige materiële vaste activa, bestaande uit kantoorinventaris en computerapparatuur, zijn benodigd voor de bedrijfsvoering.

	2022	2021	
Financiële vaste activa			
Boekwaarde per 1 januari (kort- en langlopend deel)	178.790	121.796	
Verstrekingen in boekjaar	559.100	65.110	
Aflossingen in boekjaar	-22.616	-8.800	
Valutaresultaten	-453	8.684	
Boekwaarde per 31 december (kort- en langlopend deel)	722.821	186.790	
Af: voorwaardelijk deel leningen	-677.694	-118.594	
Af: kortlopend deel	-35.117	-23.997	
Boekwaarde per 31 december (langlopend deel)	10.010	44.199	
Reden verstrekking leningen u/g	Verstreekte hoofdsom	Uitstaand bedrag	Einddatum lening
Microkredieten (II)	30.000	30.427	10-01-2023
Financieringsbehoefte partner	20.000	14.700	30-12-2026
Bouw dagopvangcentrum	674.803	677.694	Voorwaardelijk
Totaal	724.803	722.821	

Onder de financiële vaste activa zijn renteloze leningen begrepen die verstrekt zijn in het kader van de doelstelling. Na afloop kan de lening worden verlengd dan wel op andere wijze worden besteed in het kader van de doelstelling. Er zijn momenteel geen zekerheden gesteld.

	2022	2021
Vorderingen en overlopende activa (4)		
Te ontvangen nalatenschappen	55.862	66.000
Debiteuren	0	605
Rekening-courant Werkgroep Bunschoten	40.738	39.939
Kortlopend deel van leningen u/g	35.117	23.997
Overlopende giften	96.087	27.390
Nog te ontvangen projectgelden	55.254	24.791
Vooruitbetaalde kosten	27.852	33.934
Diversen	12.486	6.060
	323.396	222.716

Liquide middelen (5)

Bij het aangaan van de huurovereenkomst voor het kantoor per 1 juli 2015, is voor een bedrag van € 9.050 een bankgarantie afgegeven. Over dit bedrag kan derhalve niet vrij beschikt worden.

	2022	2021
Continuïteitsreserve (6)		
Saldo per 1 januari	750.000	725.000
Mutatie	25.000	25.000
Saldo per 31 december	775.000	750.000

De continuïteitsreserve is bedoeld als buffervermogen voor risico's en onvoorziene omstandigheden. De hoogte van de reserve is onderbouwd door middel van een risicoanalyse. Tevens is in deze reserve het bedrag opgenomen aan vaste activa, alsmede te vorderen nalatenschappen. De in deze activa vastgelegde middelen kunnen niet op korte termijn worden ingezet in het kader van de doelstelling. De mutatie van de continuïteitsreserve is opgenomen in de bestemming van het saldo van baten en lasten.

Bestemmingsreserve projecten (7)	2022	2021
Saldo per 1 januari	226.512	450.669
Volgens bestemming saldo baten en lasten	388.046	-224.157
Saldo per 31 december	614.558	226.512

Door het bestuur is besloten om alle onbestemde resultaten, met uitzondering van de bestemmingsreserve noodhulp, op te nemen in een bestemmingsreserve projecten. Deze gelden kunnen worden ingezet voor alle typen projecten, waaronder begrepen niet-begrote projecten.

Bestemmingsreserve noodhulp (8)	2022	2021
Saldo per 1 januari	100.000	100.000
Volgens bestemming saldo baten en lasten	0	0
Saldo per 31 december	100.000	100.000

Door het bestuur is besloten om een bestemmingsreserve noodhulp ten bedrage van € 100.000 te vormen. Hieruit kan in voorkomende situaties noodhulp worden verstrekt voordat vanuit specifieke fondswerving al gelden daarvoor beschikbaar zijn gekomen. De reserve zal vanuit de fondswerving weer worden aangevuld.

Bestemmingsfonds projecten (9)	2022	2021
Saldo per 1 januari	426.081	245.954
Volgens bestemming saldo baten en lasten	908.028	180.127
Saldo per 31 december	1.334.109	426.081

Het bestemmingsfonds projecten wordt gevormd door baten die ontvangen zijn voor specifieke projecten of doelen, maar die aan het einde van het jaar nog niet zijn c.q. konden worden besteed voor het aangegeven doel. De mutatie van het bestemmingsfonds projecten is opgenomen in de bestemming van het saldo van baten en lasten. Hieronder is een gedetailleerde samenstelling en verloop weergegeven.

Projecten	Saldo per 01-01-2022	Baten in 2022	Bestedingen in 2022	Mutatie algemene middelen	Saldo per 31-12-2022	Afwikkeling
Werkgroep Bunschoten	39.938	63.373	-62.573	0	40.738	Besteding in 2023 e.v.
Business Investments	203.252	24.942	-184.297	0	43.897	Besteding in 2023 e.v.
Fonds (micro)kredieten	68.196	0	-23.069	0	45.127	Bij aflossing
Mother and child center Petrivske	0	10.000	-8.333	0	1.667	Besteding in 2023 e.v.
Construction Charity Mission New Hope	0	613.699	-606.447	0	7.252	Besteding in 2023 e.v.
Foster Family	3.855	43.977	-63.333	15.501	0	N.v.t.
Lidia Foundation incidenteel	0	2.500	0	0	2.500	Besteding in 2023 e.v.
Perspective4Ukraine	0	400	0	0	400	Besteding in 2023 e.v.
Kiwi farm	56.150	7.735	-19.092	0	44.793	Besteding in 2023 e.v.
Pig Farming	0	5.000	0	0	5.000	Besteding in 2023 e.v.
Voorjaarscampagne 2021- 'Werken aan morgen'	54.690	7.426	-62.116	0	0	N.v.t.
Noodfonds Oekraïne 2022	0	2.666.360	-1.814.165	0	852.195	Besteding in 2023 e.v.
Bake4Ukraine	0	455.626	-180.034	0	275.592	Besteding in 2023 e.v.
Sewing course	0	27.825	-12.876	0	14.949	Besteding in 2023 e.v.
Totaal	426.081	3.928.863	-3.036.335	15.501	1.334.110	

Kortlopende schulden (10)

Crediteuren

Vooruitontvangen projectgelden

Belastingdienst (btw resp. loonheffing)

Opgebouwd vakantiegeld

Waarde verlofdagen

Overige kosten

	2022	2021
Crediteuren	100.495	32.214
Vooruitontvangen projectgelden	20.500	41.000
Belastingdienst (btw resp. loonheffing)	8.981	775
Opgebouwd vakantiegeld	16.434	18.445
Waarde verlofdagen	11.465	13.507
Overige kosten	15.247	24.003
	173.122	129.944

(11) Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Kom over en help is per 1 juli 2015 een huurovereenkomst aangegaan voor het kantoor Beurtschipper 14 – 20 te Nijkerk. Met ingang van 30 juni 2020 is deze huurovereenkomst voortgezet voor aansluitende perioden van 2 jaar. De huurverplichting (inclusief servicekosten) bedraagt circa € 39.000 per jaar en wordt jaarlijks geïndexeerd.

Daarnaast is Kom over en help diverse (meerjarige) operational leaseverplichtingen (inzake licenties software, glasvezel et cetera) aangegaan voor een jaarlijks bedrag van circa € 17.500. De gemiddelde resterende duur van de overeenkomsten bedraagt circa 8 maanden.

Voorwaardelijke financiële verplichtingen

Kom over en help is vanuit meerjarentoezeggingen voorwaardelijke verplichtingen aangegaan met haar partners voor het volgende bedrag:

- boekjaar 2023: circa € 1.250.000.

Ingeval Kom over en help onvoldoende middelen heeft, dan wel ingeval de partner zich niet houdt aan aanvullend gestelde voorwaarden, is Kom over en help niet gehouden aan de verplichtingen te voldoen.

Borgstellingen

Kom over en help heeft een borgstelling afgegeven van maximaal € 30.000 ten aanzien van een lening, alsmede de daarop verschuldigde rente die door een donateur is verstrekt aan een partnerorganisatie. De borgstelling eindigt uiterlijk 30 december 2027. Het aflossingsschema voorziet in 5 jaarlijkse aflossingen van elk € 5.000, ingaande eind 2023.

(12) Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum bekend.

7.7 Toelichting op de staat van baten en lasten

(13) Baten van particulieren

Voor een specificatie van de baten van particulieren wordt verwezen naar bijlage 1: Begroting 2023.

(14) Baten van andere organisaties zonder winststreven

Voor een specificatie van de baten van andere organisaties zonder winststreven wordt verwezen naar bijlage 1, 'Begroting 2023'. Ten aanzien van de hieronder begrepen baten van andere fondsenwervende instellingen (onder andere EO Metterdaad) geldt dat deze baten in 2022 geheel zijn besteed aan de programma's en projecten waarvoor de gelden zijn toegezegd en ontvangen. Er zijn geen structurele toezeggingen ontvangen.

(15) Ratio's bestedingen en kosten

De wervingsratio, te weten de wervingskosten in een percentage van de geworven baten, bedraagt over 2022 4,9% (2021: 10,4%). Voor een nadere toelichting van deze en andere ratio's verwijzen wij naar hoofdstuk 4.

(16) Bezoldiging en leningen directie en bestuur 2022

Bezoldiging directie

De heer G.J. Heldoorn MA, geboren op 30 mei 1975, is sinds 1 september 2019 in dienst als directeur. Het betreft een fulltime dienstverband van 36 uur per week, voor onbepaalde tijd. De 'arbeidsvoorwaardenregeling voor kerkelijk medewerkers' van de Protestantse Kerk in Nederland, met de daarin opgenomen salarisschalen, is van toepassing. De directeur is ingedeeld in schaal twaalf, trede tien.

	2022	2021
Bezoldiging		
Brutosalaris	69.244	67.279
Vakantietoelage	5.539	5.382
Eindejaarsuitkering	5.747	5.584
Eenmalige cao-uitkering	450	300
Totaal bruto jaarinkomen	80.980	78.545
Werkgeversdeel sociale lasten	10.094	11.168
Werkgeversdeel pensioenlasten	10.004	9.913
Totale bruto salariskosten	101.078	99.626

Het totale brutojaarinkomen van de directeur blijft met 23% onder het maximum van €105.101 volgens de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties. De totale salariskosten blijven met circa 53% onder het in de regeling opgenomen maximum van €209.000 per jaar.

Bezoldiging bestuur

Bestuursleden ontvangen geen vergoeding voor het werk voor de stichting. Gemaakte kosten worden op declaratiebasis vergoed. Voor reiskosten is dat € 0,28 per kilometer. Over 2022 zijn geen reiskosten gedeclareerd.

Leningen

Aan de directie en de bestuursleden zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Personeelsformatie (ultimo jaar) (17)

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Aantal werknemers in dienst	9	12	11
Fte's	6,5	8,1	7,3

Financiële baten en lasten (18)

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	-1.432	-5.000	8.685
Financiële lasten	-262	0	0
	-1.694	-5.000	8.685
Financiële baten			
Valutakoersresultaten op leningen u/g	-1.432	0	8.707
Rentebaten	0	-5.000	-22
	-1.432	-5.000	8.685
Financiële lasten			
Valutakoersresultaten op leningen u/g	-262	0	0

7.8 Specificatie kosten eigen organisatie

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
Personeelskosten			
Brutosalarissen	354.814	373.000	381.078
Af: zwangerschaps- en ziekingelduitkering	0	0	-22.575
Sociale lasten	53.958	75.000	62.071
Pensioenpremie	35.402	50.000	40.166
Ingeleend personeel	59.904	30.000	21.263
Overige personeelskosten	50.342	47.000	46.694
Personeelskosten	554.420	575.000	528.697
Huisvestingskosten			
Huur kantoorpand	0	41.200	38.994
Opbrengst onderverhuur	-39.660	-10.200	-10.200
Overige huisvestingskosten	48.799	9.000	6.384
Huisvestingskosten	9.139	40.000	35.178
Kantoor- en algemene kosten			
Automatiseringskosten	41.163	35.000	40.808
Doorontwikkeling Salesforce	32.514	35.000	0
Advieskosten	545	10.000	0
Accountantskosten	12.000	12.000	12.374
Kosten communicatie	10.618	9.500	14.590
Lidmaatschapskosten	6.009	7.500	7.848
Kantoorbenodigdheden	3.097	4.500	2.681
Kosten bestuur	1.880	1.500	2.262
Diverse kantoor- en algemene kosten	20.415	14.000	11.656
Kantoor- en algemene kosten	128.241	129.000	92.219
Afschrijvingskosten	74.842	70.000	61.282
Totale kosten eigen organisatie	796.102	814.000	717.376

7.9 Ondertekening jaarrekening

Ondertekening

De jaarrekening 2022 is opgemaakt d.d. 5 april 2023.

G.J. Heldoorn

Directeur

7.10 Bijlagen

Bijlage 1: Begroting 2023

	Begroting 2023	Realisatie 2022 totaal	Realisatie 2022 regulier	Realisatie 2022 Noodfonds Oekraïne
BATEN				
Baten van particulieren				
Particuliere donateurs	1.885.000	2.764.958	1.723.189	1.041.769
Nalatenschappen	90.000	84.537	84.537	0
Jongeren	0	10.000	10.000	0
	1.975.000	2.859.495	1.817.726	1.041.769
Baten van bedrijven				
Baten van andere organisaties zonder winststreven				
Kerken en verenigingen	250.000	682.762	221.442	461.320
Comités en werkgroepen	150.000	179.731	137.304	42.427
Stichtingen en vermogensfondsen	180.000	428.296	185.119	243.177
Onderwijs	80.000	205.521	67.869	137.652
Andere fondsenwervende instellingen	430.000	1.131.601	369.402	762.199
	1.090.000	2.627.911	981.136	1.646.775
Som van de geworven baten				
	3.680.000	6.326.935	3.204.949	3.121.986
Baten uit natura				
Verkoop kleding	120.000	107.338	107.338	0
Som van de baten	3.800.000	6.434.273	3.312.287	3.121.986
LASTEN				
Te besteden aan programma's				
Educatie	1.474.967	1.941.591		
Inkomstgenererende activiteiten	422.214	300.238		
Maatschappelijke zorg	1.091.645	2.107.423		
Nog niet aan partners toegezegd	1.094.422	0		
Bewustwording en draagvlakversterking	326.626	309.477		
	4.409.874	4.658.729		
Wervingskosten	326.626	309.477		
Kosten beheer en administratie	148.500	143.299		
Som van de lasten	4.885.000	5.111.505		
Saldo voor financiële baten en lasten	-1.085.000	1.322.768		
Saldo van baten en lasten	-1.085.000	1.321.074		

Bijlage 2: Accountantsverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Kom over en help

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Kom over en help te Nijkerk gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Kom over en help per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de staat van baten en lasten over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Kom over en help zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden het bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de stichting de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moeten gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed

kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en ethische voorschriften, de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

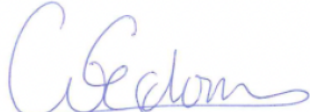
- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing

van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Leersum, 11 mei 2022

Van Ree Accountants

J.K.J. van Egdome MSc
Registeraccountant